

Gregor Pobežin

TRI VINJETE

Katjo sem nazadnje videl, če se ne motim, na nekem seminarju za učitelje. Težko rečem, kdaj; vsekakor je bilo malce pred letom 2007, ko sem zapustil Gimnazijo Poljane. Toda zelo dobro se spominjam, kdaj sem jo videl prvič in kdaj je name naredila najgloblji vtis. Vsi trije spomini so trdno zvezani tudi z Gimnazijo Poljane. Ker ni bila moja profesorica, pač pa sva tu in tam sodelovala, bo v tem kratkem sestavku kar: Katja.

* * *

Stala je v tisti učilnici št. 27 – v prvem nadstropju, levo od tajništva, kjer je v mojih časih, še preden je učilnica postala teater, poučeval profesor Maher. Stala je na dnu tistega teatra, vsa v črnem – *comme d’habitude* – in žarečih oči; z značilno vihravo potezo si je popravila lase in čez obraz sta ji ušla razočaranje in jeza.

Matematika je, če še niste vedeli, do petega razreda osnovne šole menda eden najljubših predmetov med učenci. Menda potem v šestem razredu nenadoma postane osovražena. Kaj neki je razlog? »Ne vemo,« je odgovorila profesorica matematike, ki je za profesorski zbor izvedla predavanje in delavnico. Sporočilo je bilo še kar zgovorno: najljubši predmet lahko mimogrede postane osovražen. In saj vsi vemo, vrhunskih matematikov je komaj za vzorec.

Zgornje vrste teatra se za sporočilo niso preveč menile. Seminar je bil organiziran, če se prav spominjam, ob zaključni konferenci pred prazniki – koga takrat še brigajo pomembne lekcije.

Tudi latinščina je sprva popularen predmet. A tam nekje proti koncu drugega letnika začne postajati za dijake naporna in vse manj priljubljena – takšna je vsaj moja izkušnja. Iz zgovornih sporočil in pomembnih lekcij bi veljalo v korist tega ranljivega, čudovitega predmeta kaj odnesti.

Jasno, da je bila Katja jezna – prav to je bil njen namen: kaj dobrega odnesti iz predavanja, ki je bilo le na videz trivialno, čeprav ravno njej ni bilo treba nobenih zgovornih sporočil in pomembnih lekcij, usvojila jih je bila že davno pred tistim seminarjem. *Fabula docet*: tudi če je klasičnih filologov le za vzorec, jih je kar nekaj prišlo iz Katjine delavnice talentov – in kar nekaj jih je vrhunskih.

* * *

Sedela je v knjižnici Gimnazije Poljane, kjer sem imel z njo sestanek, preden sem za slaba štiri leta prišel v službo za profesorja latinščine. Moral bi biti praktičen sestanek, a je prerasel v nekaj mnogo večjega, boljšega, plemenitejšega in dragocenega. Ob na videz banalni iztočnici se je razgovorila o praksah nekega psihologa (žal mi je ušlo iz spomina, katerega), kako je zdravil travme mladih, ki jih je na bojišču pohabila vojna. Če je bilo še treba takšne lekcije – želim si delati utvaro, da ne – mi je bila darovana prav tam in takrat. Tisto njeno zavzeto in iskrivo predavanje iz psihologije sem si zapomnil do zadnje besede. Samo nekaj bom ponovil: »Veš, včasih sem cele ure presedela z dijaki, ki so hodili k meni vsi polni dvomov in stisk.« *Pudet dicere eorum dolores* – a nisem si mogel kaj, da se ne bi spomnil na Katjo čisto vsakič, ko so kasneje, ko sem bil razrednik, dijaki hodili k meni.

Nekoliko kasneje sem imel priložnost v živo videti, da tisti psihološki ekskurz ni bila samo retorična lavdacija; ko je prišla na šolo izvest maturitetno preverjanje znanja za svoje (nekdanje!) dijake, se je resnično izkazal ta njen živi čut za tuje stiske. Kako lepo je potolažila ubogega fanta, ki je otrpnil od strahu pred nekim vprašanjem! Škoda, da se vprašanje ne spominjam, spominjam se le podvprašanja: »A si kdaj kaj po britofih hodil?« In potem je vse steklo.

* * *

V poznem poletju leta 1993. Razglednik nad Šebreljsko planoto, Šebreljski vrh, 970 m. S pogledom proti tolminskemu hribovju sem svojemu stricu, klasičnemu filologu Otmarju Črnilogarju, pripovedoval o svoji grenki izkušnji, o oceni maturitetne naloge na temo Ciceronovih *Orationes Verrinae*. Nalogo sem sestavljal pod mentorstvom profesorice Majde Hvala, ki je bila žal zbolela in mi ni mogla pomagati. Potem sem pač tipal. In tipal. Vseeno sem bil na izdelek zelo ponosen: saj je imel vse! Prevod, komentar, pregled literature. Nato pa je nalogo dobila v ocenjevanje Katja, ki je takrat morala postoriti delo dveh profesoric. Pregledala je kritično in pošteno in mi dala oceno *dobro*. Skoraj ni besed, s katerimi bi lahko opisal tedanje razočaranje! Do poznega poletja sem se bil že pomiril, ko sem stricu o vsem tem govoril. Mirno me je med hojo poslušal in nazadnje dejal: »Jaz ti tudi ne bi dal več kakor *dobro*. Katja je ostra in energična in ve, kaj dela. Zaradi nje boš boljši filolog.«

In boljši učitelj. In boljši človek.

Gregor Pobežin je predstojnik Inštituta za kulturno zgodovino ZRC SAZU in izredni profesor Univerze na Primorskem.